

פרשת מקץ

מה בפרשה: סיכום מתומצת של פרשת השבוע

בשבוע שעבר קראנו על מכירת יוסף וירידתו למצרים, שם נקלע לעלילה שפלה שהביאה להשלכתו לכלא המצרי. בפרשת השבוע, 'מקץ', אנו רואים כיצד גלגלה ההשגחה האלוקית את יוסף הצדיק ממעמד של אסיר בבית - הסוהר אל פסגת השלטון במצרים האיש השני אחרי פרעה מלך מצרים!

חלום פרעה

אצל רבים חלומות הם ענין של יום יום. כולנו חולמים ומשתפים בחווית החלום את בני משפחתנו, אך האם שמעתם מימיכם על חלום שגרם לשינויים מהפכניים באחד ממעצמות העל-? כן, דבר זה קרה לפני למעלה מ-3000 שנה...

לילה אחד פרעה מלך מצרים חולם חלום ובו נראות שבע פרות יפות מראה ובריאות בשר כשהן עולות מן היאור (הנילוס), והן רועות ואוכלות להנאתן אחריהן עולות עוד שבע פרות אלא שבניגוד לקודמות הללו הן רעות מראה ורזות מאוד. אלו, האחרונות עומדות במקומן ואינן אוכלות מן המרעה שלפניהן אלא פונות ואוכלות את...שבע הפרות הטובות והשמנות!

מיד "ויקץ פרעה", חלום כזה משונה: פרות אוכלות פרות, רזות אוכלות שמנות, גרם למלך בהלה, "ויקץ..." עוד לא הספיק לחשוב על החלום הראשון "וישן ויחלום שנית" גם הפעם, החלום דומה מאוד לקודמו. נראות בו שבע שבליים גבוהות וחזקות ממין משובח כשאחריהן צומחות שבע שבליים דקות, אשר תרמילהן ריקים, ותבלענה השבליים הדקות והרעות את הטובות...

זה כבר יותר מידי בשביל המלך. הוא ציוה לקרוא מיד לכל חרטומי מצרים וחכמיה כדי שיגלו לו את פשר חלומותיו המשוניים. כל מאמציהם של אלו היו לשווא "פתרונותיהם" לא הרגיעו את רוחו של המלך.

אז קם שר המשקים וסיפר למלך שכאשר הושלך לבית הסוהר עם שר האופים פגשו בנער עברי שפתר להם את חלומותיהם באופן שהפתרונות התגשמו אחר כך בדיוק רב! מיד ציוה המלך לקרוא לאותו נער, הלא הוא יוסף הצדיק.

הפתרון

יוסף הובהל במהירות אל ארמון המלוכה. "ואני שמעתי עליך לאמור" - אומר המלך ליוסף - "תשמע חלום לפתור אותו". כל עיני האומה המצרית היו נעוצות עתה ביוסף. האם יצליח ה"מכשף" הצעיר במקום שנכשלו קודמיו?

יוסף אינו מתרגש מן ההמולה והרעש שסביבו. תחילה הוא מעמיד את הדברים על דיוקם: אין הוא עושה שום דבר בכוח עצמו - "בלעדי! אלוקים יענה את שלום פרעה". עיקרון זה הוא מדגיש גם בפתח פתרון החלומות: "את אשר אלוקים עושה הגיד לפרעה".

הפתרון עצמו: שבע הפרות והשיבולים הטובות הן שבע שנים טובות שיבואו על העולם, ושבע הפרות והשיבולים הרעות הן שבע שנות הרעב שיבואו אחרי השנים הטובות. באלו, האחרונות, ישכח ו"יבלע" כל השובע ברעב הכבד. התוכן הזה של שני החלומות רומז כי הדבר קרוב וכי "האלוקים ממחר לעשותו".

בצד פתרון החלום מציע יוסף לפרעה כיצד להתמודד עם ה"חדשות" הללו: "יש לבנות מחסני תבואה

פרשת מקץ

ולצבור בהם כמויות גדולות של תבואה עבור שנות הרעב".

פרעה יוצא מגדרו למשמע דבריו של יוסף: "אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת, אין נבון וחכם כמוך,!" והוא מכריז קבל עם ועדה; "על פיך ישק עמי", "ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים".

בני יעקב יורדים למצרים

חלפו שנות השובע ובכל העולם שורר רעב קשה, חוץ מארץ מצרים בה מוכר יוסף את התבואה שצבר במחסניו. כבכל מקום, גם בבית יעקב אבינו שורר רעב. הוא שולח את עשרת בניו - חוץ מבנימין הצעיר - למצרים, כדי לקנות ולהביא משם אוכל. הם מגיעים אל יוסף, הממונה הראשי על חלוקת ומכירת המזון, אך אינם מכירים אותו, מראהו השתנה לגמרי שכן עזבם ללא חתימת זקן ועתה הוא מזוקן. אולם יוסף מכיר כן את אחיו. הוא מתנהג איתם בקשיחות ומאשים אותם, לא פחות ולא יותר - בריגול...

לאחר דין ודברים ואף מאסר בבית-הכלא מסכים יוסף לתת להם אוכל בתנאי שיביאו עמם בפעם הבאה את האח הקטן שנשאר בבית, ובכך יוכיחו שהם דוברי אמת ואינם מרגלים.

בכך לא הסתיימו הרפתקאותיהם של האחים. באמצע הדרך, כשפתחו את השקים לתת אוכל לחמוריהם, גילו בתוכם את הכסף ששילמו עבור התבואה...

בבהלה הם מגיעים הביתה ומספרים ליעקב אביהם את כל הקורות אותם ואת התנאי לקבלת מזון נוסף - הצטרפותו של בנימין. יעקב מסרב בכל תוקף לשלוח את בנימין אך בראותו שהרעב הכבד נמשך והאוכל שהביאו בניו אוזל, לא נשארה לו ברירה אלא להסכים לכך. הפעם, משבאו עם בנימין אחיו, קיבלם יוסף בכבוד ובסבר פנים יפות. הוא הזמין לסעוד במחיצתו וללון בביתו. האחים הופתעו מן היחס החם וחששו שמא רוצים להפילם שנית במלכודת, אולי בעוון הכסף שמצאו חזרה בשקיהם. יוסף מפיג את חששותיהם באומרו: "אל תיראו, אלוקים ואלוקי אביכם נתן לכם מטמון באמתחותיכם...". בעת הפרידה מעניק להם יוסף מתנות רבות וממלא את שקיהם במזון רב. יחד עם זאת הוא מצוה את עבדו לשים את גביע הכסף שלו בשקו של בנימין...

איפוא הגביע?

האחים יצאו לדרך אך כעבור זמן קצר מגיע אליהם אחד מעבדי יוסף וטענה בפיו; "למה שילמתם רעה תחת טובה."? במצוות אדונו הוא מחפש בשקיהם את הגביע של יוסף. משנמצא הגביע בשקו של בנימין חשכו עיניהם - "ויקראו שמלותם" מרוב צער. הם חוזרים אל יוסף וזה ממשיך ב"משחק": "...הלא ידעתם אשר ינחש איש אשר כמוני..."

יהודה, אשר קיבל את האחריות בפני אביו לדאוג לשלומם של בנימין, שנאשם כעת בעוון "גניבה", מנסה לפייס את יוסף, אך שליט מצרים מוסיף להתמם ומציע: "...האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד, ואתם עלו לשלום אל אביכם". האחים אינם יודעים את נפשם מרוב צער וחרדה; פעם אחת כבר חזרו בלי אח אחד וכיצד יבואו אל יעקב ללא בנימין הקטן והאהוב?

על סופה של הדרמה המקראית נקרא בשבוע הבא...

פרשת מקץ

מקור: maale-adumim.com